

SÁRI SZABOLCS¹

Az interkulturális nevelés kihívásai a XXI. században

Challenges of Intercultural Education in the XXI. Century

Absztrakt

Az interkulturális nevelés kihívásai szorosan kapcsolódhatnak az értekezésem témájához (Pályakezdő tisztek vezetői képességének elemzése, értékelése figyelemmel kísérése, fejlesztése a XXI. századi társadalmi és katonai igényeknek megfelelően), különösen abból az aspektusból vizsgálva, hogy milyen társadalmi hatások érhetik a jövő vezetőit – habár megjegyzendő a probléma nem új keletű.

Továbbá meggyőződésem, hogy a jövő fiatal tiszt generációjának elkerülhetetlen lesz a multikulturális környezetben történő feladat végrehajtása, akár hazai környezetben is, ahol az elsődleges nemzeti érdekek támogatásában feladatot hajthatnak végre, ilyen például a jelenleg is folyó határvédelmi feladatok, vagy saját tapasztalatból merítve, ismeretek átadása más ország katonáinak felkészítése során, ahol mindenképpen rendelkezni azokkal a kompetenciákkal, amelyek segíthetik, könnyebbé tehetik a munkájukat.

Kulcsszavak: multikulturális, interkulturális, kultúra, integráció

Abstract

Intercultural education can be closely linked to the topic of my dissertation (Factors influencing the requirements of junior leaders at the beginning of their career), especially from the aspect of social impacts the future leader, though noting that the problem is not new.

Further, I am convinced that the future of a junior generation of officers is an inevitable task in a multicultural environment, even in a home environment where it can carry out a task in support of primary national interests or by transferring knowledge from one's own experience to the knowledge that can help, they can make their work easier.

Key words: multicultural, intercultural, culture, integration

¹ Nemzeti Közszerzői Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató – National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD Student, E-mail: sari.szabolcs@uni-nke.hu, ORCID azonosító: 0000-0002-7865-4894

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

Napjainkban sokszor találkozunk az interkulturális, multikulturális kifejezésekkel, különösen a migráció témakörével szoros összefüggésben. Időszzerű probléma? Továbbá felteszem a kérdést tudjuk, miről van szó? Része az életünknek? Szűkebb körben, saját munkakörből kifolyólag, vagy katonai szocializációt figyelembe véve, pedig tudjuk alkalmazni a témából adódó, felhalmozott tapasztalatokat? Már említettem az értekezésem témáját, és minden olyan érdekel, amely hozzájárul a kutatási területemhez, segít a feltárt problémák megoldásához vagy esetlegesen felnyitja a szemem, és megmutatja, nem jó irányból közelítem meg.

Elképzelve a lehetséges környezetet, természetesen, időben ugorva, milyenek lesznek a körülmények, milyen szignifikáns hatások fognak érvényesülni a fiatal vezetőkkel szemben, elképzelhető, hogy nemzetközibb lesz a környezet, de lehet az ellenkezője, de egy biztos bármi is fog történni Európában, alátámasztja a sok éves történelmi tapasztalat, mindenképpen hasznosnak ígérkezik a téma feldolgozása, integrálása a jövőbeni kompetencia térkép kialakításához.

A tanulmányom az elsődleges célja áttekinteni az interkulturális neveléshez kapcsolódó fogalmakat, problémákat, amelyek segítik a témában történő barangolást, majd a kapcsolódó témakörök, segítségével összegyűjteni a tapasztalatokat, amelyek hozzájárulhatnak a kompetenciaháló kiépítéséhez, vagy a jövő munkakörnyezetének megértéséhez, elképzeléséhez.

Későbbiekben nyilvánvalóvá fog válni, de előzetesen gondolatébresztőnek felteszem azt a kérdést, hogy vajon melyek lehetnek a legfontosabb tapasztalatok az érintett, elsődlegesen a pedagógusok részéről? Ha arra gondolok, hogy mit jelent számunkra a szolgálati, fegyvernemi kultúra, az jut az eszembe valahol mi is egy sokszínű, lehet néha zártabb, nyitottabb (katonai) társadalom vagyunk hordozva a védjegyeit az interkulturális környezetnek.

Kapcsolódva a feltett kérdéshez az alábbiak olvashatók egy multikulturális nevelés témában megjelent olvasmányban:

„A tanulók sokszínű társadalmi, kulturális háttérének felismeréséhez, tudatosításához és megfelelő kezeléséhez a pozitív, elfogadó szellemű hozzáálláson kívül megfelelő ismeretekkel és képességekkel kell rendelkeznie a tanároknak.”²

Saját tapasztalataimat figyelembe véve, sikeresebbek azok a vezetők, akik nyitottabbak és elfogadóbbak másokkal szemben, továbbá megfigyelhető, hogy azon személyek, akik többször megmértettek nemzetközi környezetben, még könnyebben boldogulnak egy összetettebb, bonyolultabb környezetben. Egyébként a jövő vezetőjének alapvető kompetenciája kell, hogy legyen a nyitottság. Nyitottság az új, más kultúra, az örökös tanulás iránt.

A nyitottságot alátámasztja az interkulturális nevelés fogalmának folytatása: „Alapvető kívánalom a nyitottság, a tolerancia, a mások elfogadásának követelménye...”³

² Torgyik Judit – Karlovitz János Tibor: Multikulturális nevelés. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006.

³ Uo.

A későbbiekben más területeken szerzett tapasztalatokkal szeretném kiegészíteni, megerősíteni vagy megcáfolni a fentiekben leírt alapgondolatokat.

INTERKULTURÁLIS, MULTIKULTURÁLIS NEVELÉS

A multikulturális társadalom alapvetően egyénekre épül, individuumok attitűdjeinek összessége, de tartozhatnak különböző kultúrákhoz, amelyből következik a sokszínűség.

A multikulturális társadalom jelensége szorosan összekapcsolódik globalizációs tendenciákkal. A globalizációs folyamatok háttérében ott állnak új találmányok, technikai változások különös tekintettel az adatközlés, szállítás területein, amelyek lehetővé tették és teszik a különböző országok, földrészek közti gyors közlekedést és kommunikációt.⁴

A multikulturális társadalmak a II. Világháború után alakultak ki, nevezhetjük mérföldkönek, jelenleg szintén valahol a globalizáció terhére írható, és a migrációs folyamatok erősödésével újra napirendre került. Inkább úgy fogalmazzák kerülni fog, mert csak későbbre keltezhető majd a hosszútávú következménye, amikor a most bevándorolt családok gyermekei elérik az iskoláskort.

Keresve a probléma gyökerét, véleményem szerint elsődlegesen a kulturális különbségekben, illetve a történelemben visszanyúló generációról, generációra átadásra kerülő kulturális hagyományok örökségeikben rejlik. Ezért mindenképpen szükségesnek látom a kultúra fogalmának és a kapcsolódó témák tisztázását, felszínre hozását.

KULTÚRA⁵

Anthony Giddens⁶ meghatározása szerint a kultúra a csoport tagjai által megőrzött értékekből, és az általuk követett normákból és a létrehozott anyagi javakból áll.

Az értékek és viselkedési formák kultúránként különbözőek, és megmutatkozhatnak a nyelvben, a szokásokban, hitvilágban, a társadalomban. Aki már volt tagja békefenntartó feladatra készülő csapatnak, ismerősnek tűnnek a gondolatok. Szükségesnek tartom az adott ország kultúrájának megismerését, történelmének áttekintését, megelőzhetnénk sok kezdeti félreértést, nézeteltérést.

A kulturális sokszínűség kezelésének ideológiai az elmúlt évtizedekben:⁷

- Asszimiláció (az asszimiláció a főáramba való csatolást jelenti, melynek célja, kisebbségek, bevándorló kultúrák teljes körű beolvasztása az anyatársadalomba);
- Integráció (az olvasztótégely eszménye);
- Szegregáció (elválasztás, elkülönítés);
- Migráció (a migráció egy latin eredetű szó, melynek magyar jelentése vándorol, megy, kiköltözik, utazik, illetve egyik helyről a másik helyre vonul.).

⁴ Torgyik – Karlovitz: i. m. 26–27. o.

⁵ Kasler Éva: A multikulturalizmus Magyarországon a XXI. század első évtizedeiben: különös tekintettel az oktatási vonatkozásokra. Budapest, 2011. 7–10. o.

⁶ Anthony Giddens brit szociológus, Tony Blair volt brit miniszterelnök tanácsadója.

⁷ Kasler: i. m. 7–10. o.

KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁK⁸

A kultúrák közti különbségek az értékek alapján különböztetik meg. Egyesek úgy gondolják, öt alapvető érték szerint lehet megkülönböztetni a különböző kultúrákat.

1. Individualizmus és kollektívizmus (Európai kultúrák és főként Amerika az individualizmus fő képviselője)
2. Bizonytalanság kerülése (A bizonytalanságkerülő országok: Svéd, Ír, Dán. A bizonytalanságot ámogatók: görögök, portugálok vagy a japánok)
3. Hatalmi távolság (Nagy távolság: Mexikó, India, Brazília. Ahol a vezetők és beosztottak kisebb a távolság: Ausztria, Dánia, Írország.)
4. Maszkulinitás- femininitás (Japán, Ausztria, Olaszország, Svájc)
5. Konfuciánus dinamizmus (A kitartás jellemző ezekre az országokra, ilyen például: Hongkong, Tajvan, Japán, Dél-Korea, Szingapúr)

Az interkulturális nevelés fogalmának tisztázása esetén mindenképpen először meg kell érteni a multikulturális oktatás fogalmát is.

Banks és Banks az alábbiakban fogalmazza meg a multikulturális nevelés lényegét:⁹

„A multikulturális nevelés, a nevelés azon területeként definiálható, amelynek fő célja egyenlő nevelési-oktatási lehetőségek biztosítása a különböző rasszokhoz, nemekhez, etnikai és kulturális csoportokhoz, szociális osztályba tartozó diákok számára.”

További céljai között szerepelhet, hogy a társadalom tagjai között a belső kommunikáció sikeresen működjön, mindenki megtalálja a helyét, szerepét a közös célok elérése érdekében.

Mindennapjaikban is fontos szerepe van a belső kommunikációnak, amely meghatározhatja egy közösség sikerét, habár a sikeres külső kommunikáció fényében nem tulajdonítunk jelentőséget, de hosszú távon fontos tényező. Leképezve szűkebb csoportokra, a tagok közötti interakció kulcsfontja a sikeres működésnek, és olyan morális környezet biztosításának, amely mindenki számára pozitív lehet.

Könnyen összekeverhető a két fogalom Czachesz Erzsébet szerint a multikulturális nevelést a nemzetközi pedagógiai szakirodalomban gyakran szinonimaként használják az interkulturális neveléssel.¹⁰

AZ EURÓPAI TANÁCS A KÖVETKEZŐ FOGALMI RENDSZERT ALKALMAZZA¹¹

„Multikulturalizmus egyfajta szemléletmód, míg a kulturális sokféleség és a multikulturalitás arra a tapasztalati tényre utal, hogy egy adott területen és adott társadalmi szervezeten belül különféle kultúrák léteznek és hathatnak egymásra.”

⁸ http://inyt.pte.hu/miigkomm/munkaanyag/a_kultrk_kzti_klnbsgek_az_rtkek_alapjn. (2018. 01. 24.)

⁹ Torgyik – Karlovitz: i. m. 31. o.

¹⁰ Uo.

¹¹ Páva Rita: Interkulturális, multikulturális oktatás alapjai. ELTE, Budapest, 2015. 3. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

Az interkulturálítás, a „Kultúrák közötti párbeszéd: különböző etnikai, kulturális, vallási és nyelvi háttérrel, illetve örökséggel rendelkező egyének vagy csoportok közötti nyitott és a másik fél véleményének tiszteletben tartása mellett megvalósuló eszmecsere, amelynek alapja a kölcsönös megértés és tisztelet.”

Összefoglalva a fő különbség a multikulturalizmus és az interkulturalizmus között az, hogy az egyik rövid távú, az utóbbi a hosszú távú társadalmi hatásokat vizsgálja, illetve ad iránymutatást a megoldási lehetőségekre.

Természetesen felszínre hoznak olyan nyugvó, de bármikor kirobbanó problémákat, mint, az etnikumok, nemzetiségek, népcsoportok ébredését, újjászületését, azonosságutdatának erősödését, az etnikai mozgalmakat, etnikai feszültségeket.¹²

A multikulturális oktatás eszméje Európában annak eredményeképpen bontakozott ki, hogy a különböző indítékú migrációk következtében Európa gazdag országai multietnikus területekké váltak. Érdekesnek találom, hogy hosszú éveken keresztül a határokon kívül lehetett a problémát tartami, de ahogy keletkezett a hiány a munkaerő piacon, újra a napi-rendre került, valamint a külföldi munkavállalók többsége a letelepedés mellett döntött az elmúlt időszakokban.¹³

ETNIKAI MOZGALMAK, ETNIKAI FESZÜLTSEGEK, AZ UTÓBBI ÉVEKRE JELLEMZŐ ETNIKAI EREDETŰ HÁBORÚK EURÓPÁBAN¹⁴

Az elmúlt évtizedekben a II. világháború óta Európát tekintve a hajdani Jugoszlávia területén volt etnikai jellegű háború, mutatva rossz példát az együttélésre, illetve felhívja a figyelmet a probléma súlyosságára. Tudjuk a térség nagyon megosztott gazdasági, kulturális és természetesen etnikai szempontból.

Lehet nem elég az iskolapadban megtanítani a viselkedést, mert mindenre nincs idő, valamint egésznap nem lehetünk iskolába, de ez a háború is megmutatta, hogy megérheti beépíteni a nevelésbe, hiszen az ember értéke az felbecsülhetetlen.¹⁵

Az 1991. évi jugoszláv népszámlálás szerint az országnak 23.528.230 állampolgára (lakosa) volt. Ebből az otthonát 3 725 300 fő, vagyis a lakosság 15,38%-a volt kénytelen elhagyni, vagy menekültként vagy száműzöttként saját köztársaságán belül (a nemzetközi elismerés előtt). Koszovóban pedig az 1 954 747 lakos közül 47,7 % menekülésre kényszerült.¹⁶

A problémát majd az jelentheti a jövőt tekintve, ha az a fiatal generáció felnötté válik, akinek fizikális kapcsolata nem volt a háború borzalmaival, nincs, ami visszatartsa, hogy elkövessék elődeik hibáit ismét.

¹² Forray R. Katalin: A multikulturális/interkulturális nevelésről. Iskolakultúra, 2003/6–7.

¹³ Forray: i. m.

¹⁴ Herczeg Attila, Klsnémeth László, Méhes Andrea, Molnár Mihály, Zentai Károly: Vallási és etnikai konfliktusok. (Hadtudományi Szemle, 2013/2.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Szondi Ildikó: A jugoszláviai háború áldozatai demográfiai adatok tükrében. Szeged, 2006.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

KONFLIKTUSOK EURÓPÁBAN¹⁷

A jugoszláviai háború után az igaz, hogy az elmúlt időszakban jelentősebb konfliktus nem volt, amelyet közös katonai beavatkozással, fellépéssel kellett megoldani, de nagyon sok olyan gócpont van Európában, amelyek folyamatosan befolyásolják a stabilitást.

Mindegyik esetben kijelenthetjük, hogy mély történelmi hagyományokon alapuló ellentétek okozzák a problémát, nem minden esetben okoz fegyveres konfliktust (Skócia függetlenségi népszavazása, önálló Katalónia megalapítása stb.), de hatással lehet Európa gazdasági életére. Kivétel ez alól az ukrán-orosz konfliktus, ahol a tűzszünet ellenére továbbra is feszült a helyzet és napjaikban sem változik.

Ami most a legkritikusabb probléma az a terrorizmus megjelenése Európa színterén, köszönhető az elhúzódó és folyamatosan megújuló közel-keleti harcoknak. A terroristátámadások mögött többségben nem európai szervezetek állnak, hanem külföldi támogatással működő, beépült, állampolgárok, de hatással lehet etnikai, vallási ellentétek újbóli felszínre kerülésének.

A terrorizmus nem új jelenség Európában, de aggasztó adat, hogy 2016-ban 142 sikertelen megghiúsított végrehajtott terrortámadás volt Európában, a letartoztatott személyek száma 1002 fő volt.

Az elkövetkező években valószínűleg továbbra is számolni kell azzal a jelenséggel, hogy Európából másod, harmad generációs gyermekek tervezik a részvételt a közel-keleti konfliktusokban, majd pedig visszatérve, folytatják európai területeken. Ami fontos, hogy kívülről nézve, ezek a gyermekek már Európában cseperedtek fel, együtt nőttek más kultúrát képviselőivel, de mégsem fogadják el legbelül önmagukban, biztos vagyok benne a korábban említett valós életpaszttal, évekig tartó háborúskodás nem volt hosszútávon az életük része.¹⁸

AZ ETNIKUMOK, NEMZETISÉGEK, NÉPCSOPORTOK ÉBREDÉSE ÚJJÁSZÜLETÉSE:

A rendszerváltás óta eltelt időszak egyértelművé tette, hogy a magyar társadalom tartósan kötődik az európai identitásához, de háttérbe szorul nemzeti identitásunk mögött.¹⁹

Európára hatással van, amit a korábbiakban megemlített, vagy az előzőleg részleteiben felsorolt háborúk, helyi, regionális konfliktusok okozta hatások mellett a terrorizmus megjelenése újból a felszínre hozhatja és hozta, de egyes országokban már a felszínre is hozta az identitás tudat megerősítését.²⁰

¹⁷ <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/> (2018. 01. 15.)

¹⁸ <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/> (2018. 01. 15.)

¹⁹ https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/18/nemzeti_identitas_egyseg_vagy_sokszinuseg.pdf. (2018. 01. 28.)

²⁰ https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/18/nemzeti_identitas_egyseg_vagy_sokszinuseg.pdf. (2018. 01. 28.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

Például Franciaországban ismét felmerült az a kérdés ki az igazi francia ember, és a parlament vitázott azon, hogy változtassák meg az alkotmányt, abban a tekintetben, hogy pontosan meg tudják határozni ki az igazi francia állampolgár.²¹

A MULTIKULTURÁLIS/INTERKULTURÁLIS PARADIGMA KIALAKULÁSA²²

Az elmúlt években az oktatásban a hangsúly azon volt, hogy fiatal nemzedékeket mind nagyobb mértékben tegye képessé a magas szintű tudományos-technikai műveltség elsajátítására. Ennek a fényében azok az oktatási rendszerek látszanak a leghatékonyabbaknak, amelyek a legrugalmasabban képesek alkalmazkodni, és a legsikeresebbek a kulturális és nyelvi elkülönüléseik csökkentésében.

EURÓPAI OKTATÁSPOLITIKA²³

Az oktatásnak páneurópai szemléleten kell alapulnia, hogy minden polgár felismerje a nemzeti sajátosságok mögött meghúzódó, európai civilizációban rejlő értékeket” – olvashatjuk az Európai Bizottság Állásfoglalás az oktatás európai dimenziójáról készült Zöld Könyvről (1994, 98.) címmel kiadott okmányban.

Megjelenik az oktatás európai dimenziójának fogalma, amely tartalmazza:

- a különböző európai kultúrák megismerésének támogatását;
- a humanizmus, mint alapvető közös értékünk megőrzését;
- a közösség nyelveinek ismeretét;
- európai ismeretek oktatását az iskolában;
- olyan körülmények létrehozását, amelyek mellett az egyén kibontakoztathatja képességeit, s ez által könnyebben be tud illeszkedni az egyre versenycentrikusabb világba.

Az oktatás tartalmának kialakítása során hangsúly kell fektetni a nemzeti hagyományokon túl az európai és a világ tudományos, kulturális kincseit, értékeit a diákság elé tárják a pedagógusok.

Az Erasmus programban való részvétel kitűnő példa más iskolák megismerésére, a honvédtisztjelöltek részéről pozitív tapasztalatként jelenik meg.

Az idegen nyelvek oktatása szintén jó lehetőség egymás megértésére, a különböző kultúrák közötti kommunikációra az európai kontinensen, hiszen több mint nyelvtanulás, mert megismerkedhetünk egy másik kultúrával, szokásokkal.²⁴

²¹ <http://www.cafebabel.co.uk/politics/article/revoking-nationality-whats-the-deal-across-europe.html> (2018. 01. 31.)

²² Kasler: i. m.

²³ Torgyik – Karlovitz: i. m. 37. o.

²⁴ Uo.

INTERKULTURÁLIS TANÁRI KOMPETENCIA²⁵

A modern iskolának alapvető feladata a toleranciára nevelés, ennek megvalósításához a tanároknak természetesen megfelelő kompetenciákkal kell rendelkezniük.

Nagyon sokszor találkozok olyan emberekkel, akik nehezen fogadják el az új helyzeteket, kevésbé nyitottak, az ilyen vezetőknek a reagáló képessége lassú, valamint hosszabb távon kevésbé tudja motiválni az adott csapatot vagy akár tanulócsoportot.

Egy kutatásban megkérdezett pedagógusok a beszélgetésekben az alábbi jellemzőket, képességeket említették:

- tanuló iránti nyitottság;
- a tanulói másság elfogadása;
- megszólíthatóság;
- szeretni tudás;
- hitelesség;
- irányítóképesség;
- türelem;
- gyermek iránti tisztelet;
- nyugalom és világos értékrend;
- empátia.

PEDAGÓGUSOK INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIÁJA, NEMZETKÖZI TAPASZTALATOK²⁶

Byram, Gribkova és Starkey (2002) az idegennyelv-tanárokhöz intézett ajánlásukban az interkulturális kompetencia fogalmát a következő összetevőkre bontják:

- tudáskomponens;
- skillek (képességek);
- attitűdök.

A személyes attitűdök magában foglalja a kíváncsiságot és a nyitottságot, a tudáskomponens a saját és más kultúráról szerzett ismereteket. A készségek közül a tanulmány kiemeli az összehasonlítást, az értelmezést és az összefüggés-keresést.

Bármelyik irányból közelítem meg, alapvetően nemcsak a genetikailag örökölt személyes attitűd a meghatározó kompetencia, tudom, nem vagyunk egyformák és rendelkezni kell alap kompetenciákkal, amelyekre építhetünk, de szükség van tudásra, ami elsajátítható, a készség pedig fejleszthető. Az oktatásban, katonai szemmel nézve az Erasmus nagyon jó példa, nemzetközi gyakorlaton való részvétel erősíti az ismereteket, a kölcsönös felvétel más országok hallgatóival szintén ebbe a kategóriába tartozik.

²⁵ Rác Krisztina: Kultúrák találkozása az iskolában. <http://barankovics.hu/cikk/jovoido-ifjusagkutatasi-muhely/kulturak-talalkozasa-az-iskolaban>

²⁶ Lakatosné Török Erika – Dorner Helg:a Pedagógusok interkulturális kompetenciája nemzetközi partnerségben. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00117/2007-10-ta-Tobbek-Pedagogusok.html> (2018. 01. 21.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

NEMZETKÖZI IRÁNYELVEK A KATONAI OKTATÁS TERÜLETÉN (SZOMSZÉDOS ORSZÁGOK)

Már 2013-ra keltezhető az a szomszédos országok katonai oktatási intézményeinek együttműködését szolgáló alapötlet kidolgozása, amely elsősorban osztrák kezdeményezés volt egy jövőbeni nemzetközi szemeszter létrehozására.

Az alapkötételre 2014-ben került sor, ahol természetesen osztrák vezetéssel megalapították a Nemzetközi Katonai Akadémiai Forumot, lengyel, cseh, román és magyar támogatással.

Elsődleges célja a fórumnak a nemzetközi együttműködés a katonai oktatás területén, hosszabb távon pedig egy nemzetközi szemeszter megalkotása, figyelembe véve a nemzet érdekeit, alapozva a közösen létrehozott modulokra és a szakemberek által meghatározott kompetenciákra.²⁷

2015 EREDMÉNYEI²⁸

Az évente megtartott konferenciák során a nemzetek megvitatták a lehetséges modulokat, tantárgyakat, a lehetőségeiket a nemzetközi szemeszter létrehozásához. A katonai fórum egy gyakorlati példája a multikulturális vagy interkulturális oktatás lehetséges megvalósulásnak. Az ember úgy gondolná szomszédos országok révén könnyű kialakítani az alapelgondolást, és megérteni egymást, de hamar rájött az ember, nagyon különbözőek vagyunk, más kultúra, nemzeti érdekek nagyon erősek, amivel teljes mértékben egyetértek, mi több különböző oktatási kultúrával rendelkezünk, nem is beszélve a katonai szolgálati kultúráról és hagyományokról.

Az ötlet katonai vonatkozásban, megvizsgálva minden oldalról, új, de nem teljesen, hiszen külföldi tanfolyamokon, rövidebb, hosszabb tanfolyamokon már régóta veszünk részt. Ha nézzük a jelenlegi helyzetet, most is van lehetőség például a honvédtisztjelölteknek részt venni általános, vagy szakterületnek megfelelő, hazai oktatási követelményekben elfogadott, tárgyakat abszolválni nemzetközi környezetben.

Visszatérve az origóhoz, az Erasmus program volt, amely megalapozta az ötletet, szolgálva az európai kultúra erősítését megfelelő a jövő biztonsági kihívásainak vagy talán segítve a közös gondolkodást, a problémamegoldási képességet, tovább erősíteni az összefogást, a közös érdekekre hivatkozva, erre tökéletes egy új fiatal generáció, amely tanítható.

Természetesen a nemzetközi szemesztereknek is meg kellene felelni az előírt szabványoknak, amit a bolognai rendszer biztosít, egységes creditszerzési rendszert, valamint az

²⁷ IMAF 2013, Lessons learnt from the international Military Academic Forum, Armed Forces Printing Centre, Vienna/Austria, 2013, 85–105. o.

²⁸ IMAF 2015, Creating an International SEurópában the next step in a Common Európában for the European Officer, Nicoale Bălcescu" Land ForceEurópában PublishEurópában Sibiu, 2015, 91–99. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

átjárhatóságot a tanintézeteken belül hazai és nemzetközi viszonylatban. (The European Credit Transfer System)

Milyen előnyökkel járhat a leendő fiatal tiszteknek? A kérdésre a választ meglehetősen közelíteni általánosan, nemzetközi érdekek mentén. Nézzük olyan oldalról, amely az egyén fejlődését segíti, saját tapasztalatból tudom, valamint a tanácskozáson is egyetértés volt, hogy előnyként jelentkeznek a más kultúra megismerésében, fejlődés az idegennyelv használat területén, a problémamegoldó képesség fejlődése területén, megtanulni kitekinteni a saját környezetéből, máskepp gondolkodni, kapcsolatépítés, amelynek előnyét a későbbiekben lehet kamatoztatni, akár hazai vagy nemzetközi környezetben az együttműködés során. (Megjegyzendő, hogy 2020-ra az európai hallgatók (általánosítva) mobilitása elérheti a 20%-t)

A 2015-ben megtartott konferencia fő célja az volt, hogy tovább fejlessze a korábban javasolt modulokat, valamint rendszerbe foglalja, megvitassa a követelményrendszert.

A fórum közösen meghatározta az alapkövetelményeket, amelyek szükségesek a jelentkezéshez, mint a nyelv területén, a fizikai követelmények területén, a számítógépes ismeretek területén, valamint már milyen alapokkal kell rendelkezni, itt a hazai viszonylatba kell gondolkodni, akár a döntéshozatal, vagy a kis alegység harcászati területein.

Meg kell jegyezni nem volt egyszerű, mert amikor az ember elkezdett beszélgetni a más országok képviselőivel, úgy éreztük, egyről beszélünk, de nem ugyanolyan rendszerben készítjük fel a hallgatókat, a kitűzött célok elérése más elvek, elgondolások mentén történik. Az oktatás súlypontja országonként változott, valahol erősen kötődve egyéni érdekek mentén.

A résztvevők döntöttek is végül meg nem is, azért lehet látni, hogy mennyi idő kellett egyáltalán ahhoz, hogy idáig eljussanak, és véleményem szerint a jogászok meg sem vizsgálták, ez a kezdeményezés is bizonyítsa demokratikus úton nehéz közös véleményt alkotni, összeegyeztetni az egyéni érdekeket mások véleményével.

A közös nemzetközi szemeszter felépítése a következő lehet egy cselekvési változatként:

- Angol nyelvismeretek;
- Nemzetközi Hadijog;
- Kulturális ismeretek;
- Elektronikai harc, kiber védelem;
- Interoperabilitás;
- Katonai vezetéselmélet;
- Fizikai felkészítés.

Előírt követelmények:

- Vezetővé ismeretek elsajátítása;
- Kommunikáció fejlesztése;
- Előadó képesség fejlesztése, gyakorlása;
- Együttműködőképesség fejlesztése;
- Problémamegoldás fejlesztése.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 1. szám

KOMPETENCIÁK (A MAGYAR HONVÉDSÉG TAPASZTALATAI)²⁹

Melyik területen tudunk kapcsolódni a korábban leírt tapasztalatokkal a saját munkakörünkben. Úgy érzem a legközelebb a válságreakáló műveletek során, de a bevezetőben említettem, nem biztos, hogy csak a határainkon túl kerülhetünk ilyen helyzetbe.

Egy korábbiakban megjelent könyvben összefoglalták azokat a legjelentősebb kulcsfontosságú kompetenciákat amelyeket a nemzetközi környezetben szerzett gyakorlati tapasztalatokra alapoztak, kiemelve a polgári élethez közelebb álló sajátosságokat.

KULCSKOMPETENCIÁK:³⁰

- Alkalmazkodóképesség, rugalmasság;
- Lelki teherbíró képesség, terhelhetőség;
- Határozottság, döntési képesség;
- Kapcsolat-teremtési képesség;
- Szorgalom, a munka mennyisége;
- Problémamegoldó képesség;
- Csapatmunka, együttműködés képessége, illetve készsége.

Saját tapasztalataimra alapozva az együttműködésnek, a kapcsolatépítő képességnek, megértésnek, elfogadó képességnek és a türelemnek óriási szerepe volt nemzetközi környezetben, amely hasonlít a korábbiakban leírt nemzetközi, hazai, pedagógusok által leírtakkal. Megjegyzem a mai rohanó, gyorsan változó világban az említette tulajdonságok, készségek megkönnyítené a mindennapjainkat is, szűkebb környezetbe értelmezve.

ÖSSZEGZÉS

A XXI. századi modern társadalmakban megállíthatatlan globalizációs folyamat generálja a kultúrák egyre erősebbé váló találkozását, amely a békét is veszélyeztethetik, ezért fontos oda figyelni más országok tapasztalataira és alkalmazni már szűkebb környezetben is.

A tanulmány első részében feltettem a kérdést, hogy talál-e kapcsolódási lehetőségeket a kutatási területem témájához. A kompetenciaháló kiépítése összetett feladat. Amiben segített, rávilágított, hogy a katonai társadalmat úgy kellene tekintenem, mint egy szer-teágazó, különféle irányokból megközelítendő „multikulturális környezetet”. Korábban írtam arról, hogy lényegében közös a feladatunk, de annak eléréséhez minden fegyvernem hozzájárul a saját kultúrájával, hagyományaival, akár meg a nyelvezete is eltérő lehet.

Összehasonlítva a kompetenciákat mind pedagógusok álláspontja vagy katonai értelmezésben fókuszálva a válságreakáló műveletekben való részvétel tapasztalataira, megállapíthatjuk, vannak hasonlóságok, melynek lehet nagy jelentősége, főleg a hosszútávú gondolkodásban, egymás elfogadásában, belső kommunikációs vagy a generációs problémák áthidalásában.

²⁹ Kiss Zoltán László: Magyarok a békefenntartásban. Zrínyi kiadó, Budapest, 2011. 168–170. o.

³⁰ Uo.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bajzát Tünde: Az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztési lehetőségei a felsőoktatásban, Sokszínű pedagógiai kultúra, <http://www.irisro.org/pedagogia2014januar/0504BajzatTunde.pdf>, (2018. 01. 31.)
2. Forray R. Katalin: A multikulturális/interkulturális nevelésről. Iskolakultúra, 2003/6–7.
3. IMAF 2013, Lessons learnt from the international Military Academic Forum, Armed Forces Printing Centre, Vienna/Austria, 2013. 85–105 o.
4. IMAF 2015, Creating an International SEurópában the next step in a Common Európában for the European Officer, Nicoale Bălcescu" Land ForceEurópában PublishEurópában Sibiu, 2015. 91–99 o.
5. Kasler Éva: A multikulturalizmus Magyarországon a XXI. század első évtizedeiben: különös tekintettel az oktatási vonatkozásokra. Szakdolgozat, Budapest, 2011.
6. Kiss Zoltán László: Magyarok a békefenntartásban. Zrínyi kiadó, Budapest, 2011.168–170. o.
7. Lakatosné Török Erika – Dorner Helga Pedagógusok interkulturális kompetenciája nemzetközi partnerségben. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00117/2007-10-ta-Tobbek-Pedagogusok.html> (2018. 01. 31.)
8. Páva Rita: Interkulturális, multikulturális oktatás alapjai. ELTE, Budapest, 2015.
9. Torgyik Judit – Karlovitz János Tibor: Multikulturális nevelés. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006.